

LIZDA prasība:

6. Nodrošināt finansējumu MK noteikumu Nr. 1316 “Kārtība, kādā aprēķina un piešķir bāzes finansējumu zinātniskajām institūcijām” 4. punkta izpildei, kas nosaka: “vienas zinātniskā personāla vienības (pilna darba laika ekvivalenta izteiksmē) bāzes atalgojums mēnesī, kas atbilst 50 procentiem no profesora zemākās mēneša darba algas likmes saskaņā ar normatīviem par pedagogu darba samaksu”.

IZM atbilde par LIZDA prasību:

Ministrija skaidro, ka šis punkts nosaka kārtību, kādā zinātniskajām institūcijām tiek aprēķināts zinātnes bāzes finansējums, balstoties uz to sniegto informāciju un datiem, tajā skaitā arī attiecībā par zinātnisko personālu, kura atalgojums ir 50% apmērā no profesora minimālās atalgojuma likmes. Šis aprēķins tiek veikts katru gadu un ir pamatā piešķirtajam zinātnes bāzes finansējumam, kuru zinātniskās institūcijas atbilstoši minēto noteikumu 8. punktam izmanto zinātniskā personāla atlīdzībai, zinātniskās institūcijas uzturēšanai, kā arī zinātniskās institūcijas darbības stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanai, tai skaitā izgudrojumu patentēšanai, uzturēšanai spēkā, jaunu augu šķirņu reģistrēšanai un to izmantošanas tiesību aizsardzībai, saimnieciskās izmantošanas (komercializācijas) sagatavošanai, kā arī Eiropas Savienības struktūrfondu, citu ārvalstu un starptautisko finanšu instrumentu un starptautisko zinātnisko pētījumu projektu līdzfinansējuma nodrošināšanai.

Skaidrojot, ka kopš šo noteikumu pieņemšanas 2013. gadā nav bijusi iespēja nodrošināt zinātnes bāzes finansējuma piešķiršanu atbilstoši aprēķinam, jo ministrijai pieejamais finansējums šim mērķim ir bijis nepietiekams. Atbilstoši noteikumu 11. punktam bāzes finansējums ir piešķirams, ievērojot šim mērķim valsts budžetā kārtējam gadam piešķirto kopējo finanšu apmēru un saskaņā šo noteikumu 12. punktu ministrija atbilstoši vidēja termiņa budžeta ietvara likuma projekta un gadskārtējā valsts budžeta likuma projekta izstrādes un iesniegšanas grafikam, iesniedz Finanšu ministrijā pieprasījumu kā jauno politikas iniciatīvu par papildu nepieciešamo valsts finanšu līdzekļu apmēru zinātnisko institūciju bāzes finansējuma nodrošināšanai nākamajam finansēšanas gadam. Tas, ņemot vērā trūkstošo finansējumu, aprēķinātā finansējuma nodrošināšanai tiek darīts katru gadu, taču līdz šim nav nodrošināts atbalsts papildu finansējumam šim mērķim pilnvērtīgā apmērā. Ņemot vērā, ka zinātnes bāzes finansējuma piešķirums tiek veikts nepietiekamā apmērā (~ 50% apmērā no aprēķinātā) salīdzinājumā ar aprēķinu formulas rādītajos noteikto, nav arī nozīmes tam, cik lielu uzsvaru esošajā formulā liek uz zinātniskā personāla atalgojuma rādītāju, jo tas pats par sevi papildu finansējumu šajā instrumentā nerada.

Ministrija arī informē, ka esošie zinātnes bāzes finansējuma noteikumi ir novecojuši, ņemot vērā ka tie ir pieņemti 2013. gadā un pa šo laiku ir diezgan būtiski mainījusies Latvijas zinātnes vide un, pēc veiktā zinātnisko institūciju starptautiskā izvērtējuma rezultātiem, kuri būs pieejami 2021. gada februārī, 2021. gadā ir plānots būtiski pārskatīt esošo zinātnes bāzes finansējuma aprēķina metodoloģiju. Jau šobrīd ir labi pamatojama nepieciešamība lielāku nozīmi aprēķinu formulā pievērst tieši zinātnisko institūciju rezultātiem, nevis tam, cik lielā skaitā institūcija nodarbina zinātnisko personālu, kas šobrīd ir pamatā gandrīz 90% no visa zinātniskajām institūcijām aprēķinātā bāzes finansējuma. Vienlaicīgi norādām, ka valsts budžets nav

vienīgais zinātnisko institūciju finansējuma avots – ir jāveido konkurētspējīgi konsorcijs, lai piesaistītu starptautisko pētniecības finansējumu, kā arī ir iespēja piedalīties valsts konkursa kārtībā piešķiramā finansējuma konkursos – valsts pētījumu programmās, fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu konkursos, kam tika būtiski palielināts finansējums pēdējos gados.

LIZDA komentārs par IZM sniegto atbildi:

LIZDA uzsver, ka pieņemtie normatīvie akti, t.sk. par noteikta apjoma bāzes finansējuma piešķiršanu zinātniskajām institūcijām, ir spēkā neraugoties uz to pieņemšanas gadu. Lai arī pētniecība un attīstība no IZM puses vienmēr tiek minēta kā prioritāte, IZM katru gadu pārdala apropriācijas vairāku miljonu eiro apmērā, bet bāzes finansējumam zinātnei naudas nepietiek. IZM nepietiekoši pilda Eiropas Komisijas, Pasaules Bankas un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas ieteikumus un rekomendācijas un Lisabonas stratēģiju par zinātnes bāzes finansējuma nodrošināšanu, tai pašā laikā privātskolām un tehnoloģiju iegādei tiek piešķirti līdzekļi vairāku miljonu eiro apmērā.